

Recursos web sobre lectura fàcil i serveis especial

[Josep Turiel](#)

Servei d'Informació Bibliogràfica
 Biblioteca de la Universitat de Barcelona
turielj@ub.es

Resum [[Abstract](#)] [[Resumen](#)]

Recull comentat de recursos en línia, d'abast general, relacionats amb la lectura fàcil. Donada la relació directa, s'hi inclouen recursos sobre serveis especials en biblioteques, adreçats a persones amb alguna discapacitat (psíquica o motora) o amb dificultats de lectura, és a dir, polítiques integradores, proinclusió social, polítiques d'alfabetització i promoció de la lectura, etc. S'hi ressenyen directoris, guies, reculls d'adreces web, revistes, lectures recomanades, etc.

Introducció

Segons la definició del Grup de Treball Lectura Fàcil del COBDC, estariem parlant de “[...] materials adaptats a les *Directrius* de l’IFLA i elaborats amb especial cura per poder ser llegits i entesos per persones que, per qualsevol motiu, físic, psíquic o social, tenen dificultats per utilitzar la lectura com a vehicle de comunicació, d’informació, de formació o de lleure”. Quines són aquestes dificultats de lectura segons les definicions del mateix Grup (<http://www.cobdc.org/03grups/lecturafacil/index.htm>)?:

1. Dificultats de caràcter transitori: immigrants recents amb llengua nativa diferent, analfabets funcionals, adolescents amb mancances educatives, nens, etc.
2. Dificultats de caràcter permanent: discapacitats mentals, dialèctics, sords, autistes, afàsics, gent gran parcialment senil, etc.

O simplement, tal com ho defineix l’IFLA, “grups socials desavantatjats” (per obtenir informació sobre discapacitats i minusvalides, podeu consultar: “CIDDM: Classificació Internacional de les Deficiències, Discapacitats i Minusvàlues” de l’Organització Mundial de la Salut [<http://www3.who.int/icf/icftemplate.cfm>]). Per extensió, no es pot entendre una selecció de recursos sobre lectura fàcil sense estendre-la a tot allò que ara entenem per serveis especials en biblioteques (nens, joves, hospitals, presons, immigrants, etc.). Aquest és el motiu pel qual aquesta selecció incorpora també aquest concepte. Els bibliotecaris interessats veuran que s’hi han incorporat associacions diverses i grups dels anomenats *proinclusió social*, en l’entesa que era necessària una bona exemplificació de l’estat de la qüestió en el món i de la varietat de recursos disponibles en línia (sovint, molt més enllà de la biblioteconomia i la documentació i més a prop de l’educació, la psicologia o la pedagogia aplicada). Tractant-se aquesta selecció, simplement, d’un recull indicatiu de recursos, voldria remetre totes les persones interessades en aquests aspectes de la biblioteconomia a l’extensa bibliografia produïda per Carme Mayol (en part, citada en aquesta mateixa secció) i, de pas, humilment, dedicar-li aquestes pàgines, que segurament no li aportaran gaires coses noves. No s’hi han incorporat catàlegs d’editors que apliquen criteris normatius sobre lectura fàcil pel fet d’entendre que això seria motiu d’una segona selecció i que, de fet, ja en tenim molts exemples a la web del Grup de Treball Lectura Fàcil de Barcelona (<http://www.cobdc.org/03grups/lecturafacil/>) i a la del Centre for Easy-to-Read d’Estocolm, Suècia (<http://www.llstiftelsen.se/stiftelsen/english/>).

Recursos generals d’informació

Bibliotherapy: Fiction Books for Students with Learning Disabilities. <http://www.ldonline.org/ld_store/bibliotherapy/ldbooks.html>. [Consulta: 19/03/2004].

Es tracta, de fet, d'un distribuïdor de material adaptat i bibliografia relacionada amb dificultats de lectura, analfabetisme, formació d'adults, etc. En la mateixa línia, però d'accés gratuït i per a persones invidents, podeu consultar la bibliografia treballada per Tifolibros: Primera Biblioteca Digital para Ciegos de Habla Hispana (<http://www.tifolibros.com.ar>).

The BigTree. Lesotho Society for Mentally Handicapped. <<http://www.thebigtree.org>>. [Consulta: 29/02/2004].

Només a tall d'exemple, l'associació BigTree, que forma part de la xarxa Inclusion International (<http://www.inclusion-international.org>), és un magnífic model de projectes que, lligant les dificultats d'un entorn marginat, incorporen els recursos de lectura fàcil i l'aprenentatge simplificat al mateix procés d'inclusió i adaptació social.

Busdesverband Alphabetisierung. BA (Busdesverband Alphabetisierung). <<http://www.alphabetisierung.de>>. [Consulta: 13/03/2004].

Plataforma en llengua alemanya per l'alfabetització i contra l'analfabetisme (adults, immigrants, nens, discapacitats, marginats, etc.). Disposa d'una base de dades de recursos i articles en línia (majoritàriament en alemany).

Center for Accessible Technology. <<http://www.cforat.org>>. [Consulta: 12/03/2004].

El projecte de la CforAT, creat l'any 1983, es va realitzar per generar i desenvolupar recursos per contribuir a l'educació dels nens i les nenes amb discapacitat. De fet, pretenia ser un dipòsit especialitzat.

Centrum för Lättläst = The Centre for Easy-to-Read. <<http://www.llstiftelsen.se/stiftelsen/english/index.html>>. [Consulta: 29/02/2004].

Val a dir que, si fem un seguiment de la bibliografia especialitzada en "lectura fàcil", podem constatar que una bona part de la producció literària està escrita o patrocinada pel Centrum för Lättläst d'Estocolm. Ara per ara són un model que cal seguir per a qualsevol que es vulgui iniciar en projectes de lectura fàcil (la majoria de directrius sobre el tema són traduccions o bé adaptacions de la sueca, elaborada pel grup permanent de treball del Centrum för Lättläst, encapçalat, entre d'altres, per B. I. Tronbacke. La seva web és una targeta de presentació de les seves tasques, però no cal esperar-ne una gran selecció de recursos i serveis. En general, tots els països nòrdics tenen molt integrats els grups sobre lectura fàcil entre associacions de bibliotecaris, delegacions d'educació i editorials, fins al punt que moltes publicacions comercials estan finançades pels mateixos governs.

CERMI: Comité Español de Representantes de Personas con Discapacidad. <<http://www.cermi.es/graficos/plataforma.asp>>. [Consulta: 19/03/2004].

Bona plataforma de comunicació i defensa dels drets dels discapacitats. És apreciable la tasca de recopilació legislativa de l'associació, com ara el *Plan Nacional de Accesibilidad* (<http://www.cermi.es/documentos/descargar/plan-accesibilidad.pdf>) o la *Declaración de Madrid: no discriminación más acción positiva es igual a inclusión social* (<http://www.cermi.es/graficos/declaracion-madrid.asp>). Es defineixen com "[...] una plataforma de representación, defensa y acción de los ciudadanos españoles con discapacidad, más de tres millones y medio de personas, más sus familias [...]".

Discapnet. <<http://www.discapnet.es/Discapnet/Castellano/default.htm>>. [Consulta: 12/03/2004].

Plataforma a Internet per a discapacitats patrocinada, entre d'altres, per l'ONCE i el Fons

Europeu per al Desenvolupament Regional. És molt interessant la secció de bibliografia recomanada per matèries (<http://www.discapnet.es/Discapnet/Castellano/Bibliografia/default.htm>), la selecció d'enllaços relacionats i la col·lecció de documents sobre discapacitats i accessos a les TIC.

The DRM Guide To Disability Resources on the Internet. <<http://www.disabilityresources.org>>. [Consulta: 05/04/2004].

Tot i tenint presència en la xarxa un bon nombre de llocs web amb recursos adaptats, la *DRM Guide* es presenta com un portal de serveis i afegeix una guia comentada de recursos, normes, guies, publicacions periòdiques, etc. Altres directoris de recursos de característiques similars que podeu consultar són: *disABILITY Information and Resources* (<http://www.makoa.org>) o *Internet resources for Special Children's* (<http://www.irsc.org>).

EASI (Equal Acces to Software and Information). <<http://www.rit.edu/~easi/index.htm>>. [Consulta: 25/03/2004].

EASI es defineix com una plataforma ciutadana d'especialistes en TIC i l'accés igualitari a la informació per a persones discapacitades.

ERIC Clearinghouse on Disabilities and Gifted Education. <<http://ericec.org/gifted/gt-menu.html>>. [Consulta 3/04/2004].

Projecte momentàniament tancat però encara consultable. Es pretenia reunir dins el mateix portal de la National Library of Education literatura especialitzada en línia amb una bona selecció de programes vinculats a diferents discapacitats (de fet, inicialment va ser concebut com un dipòsit de recursos en línia).

European Year of People with Disabilities Web. <<http://www.eypd2003.org/eypd/index.jsp>>. [Consulta: 05/04/2004].

Portal oficial de l'any europeu sobre les discapacitats, una bona plataforma d'accés als diferents programes comunitaris i europeus d'inclusió social.

Grup de Treball "Lectura Fàcil". Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya (COBDC). <<http://www.cobdc.org/grups/index.html>>. [Consulta: 05/04/2004].

En el context d'aquesta selecció, el GT ha estat i és encara únic a l'Estat espanyol. La traducció de les *Directrius per a materials de lectura fàcil* va ser sense cap dubte un primer pas. Entre els seus objectius: "Crear un centre de referència i de coordinació d'iniciatives per impulsar la creació de materials de lectura fàcil i la seva difusió en les biblioteques públiques". El GT s'estableix per "contribuir a la difusió de materials de lectura fàcil per a persones amb dificultats lectores". L'establiment d'un sistema de validació amb el logotip LF ("Lectura Fàcil") ha estat una gran conquesta, i entre les seves línies d'actuació (tal com destaca la mateixa associació) hi figuren:

- Identificar entitats que col·laboren amb les biblioteques en la formació i l'atenció dels col·lectius amb dificultats de lectura.
- Localitzar i fer la descripció bibliogràfica de materials de lectura fàcil i d'altres emprats com a material de treball per les entitats indicades.
- Potenciar l'ús d'aquests materials a les biblioteques públiques.
- Informar de la publicació de materials amb el logotip de "Lectura Fàcil" i organitzar actes de presentació.

Grupo de Trabajo Informática y Discapacidades. ATI (Asociación de Técnicos de Informática). <<http://>>

www.ati.es/informatica-y-discapacidades/>. [Consulta: 29/02/2004].

L'objectiu primer del grup és descrit pel president de l'ATI amb aquestes paraules: "Sensibilizar a los profesionales de la informática sobre la necesidad de no discriminar a ninguna persona, ya tenga discapacidad, sea mayor o tenga problemas temporales, dentro de la sociedad de la información". El Grupo de Informática y Discapacidades de l'ATI participa a Minusval Expo-Fòrum (<http://www.firadelleida.com/CT/Minus98.htm>).

IFLA. Section of Library for Children and Young Adults. <<http://www.ifla.org/VII/s10/scl.htm>>. [Consulta: 19/03/2004].

Reculls de recursos (inclosos els plans estratègics i les publicacions específiques) de la secció IFLA especialitzada en nens i joves.

IFLA. Section for Libraries Serving Disadvantaged Persons. <<http://www.ifla.org/VII/s9/slsdp.htm>>. [Consulta: 19/03/2004].

Reculls de recursos (inclosos els plans estratègics i les publicacions específiques) de la secció de l'IFLA especialitzada en serveis a persones amb discapacitats o dificultats socials. La secció ha publicat altres guies i normes comercialment.

Inclusion International. Canadian International Development Agency (CIDA). <<http://www.inclusion-international.org>>. [Consulta: 29/02/2004].

Organisme de caràcter internacional no lucratiu que treballa essencialment en projectes vinculats al Tercer Món. L'associació Inclusion Internacional es defineix com "[...] an assembly of the voices of persons with intellectual disabilities and their families that promotes shared values of respect, diversity, human rights, solidarity and inclusion". El Pla estratègic de l'organització està disponible en línia en versió castellana a: [http://www.inclusion-international.org/docs/pdfs/Strategie%20Plan%20\(SP\).pdf](http://www.inclusion-international.org/docs/pdfs/Strategie%20Plan%20(SP).pdf). La creació d'eines de lectura fàcil que afavoreixin la integració es troba entre els seus objectius primordials. Edita la revista *Noticias de Inclusion Internacional* (http://www.inclusion-international.org/InclusionOLD/News/News_30/30_espanol_outer.pdf), amb una versió de lectura fàcil.

International Reading Association. <<http://www.reading.org>>. [Consulta: 23/03/2003].

Al marge dels nombrosos recursos informatius que podem aprofitar del web de l'IRA, val la pena fer una ullada a la bibliografia relacionada amb la lectura fàcil i les biblioteques o amb altres temes relacionats.

LDOonline. <<http://www.ldonline.org>>. [Consulta: 05/03/2004].

Magnífic portal de serveis sobre discapacitats per a nens i nenes, pares i mares i professionals de diferents camps. Val la pena consultar la selecció bibliogràfica (segons els tipus de discapacitats) i el cercador del mateix web (es tracta, de fet, d'un metacercador). Entre d'altres, obtindreu documents a text complet directament d'ERIC i d'Eric Cleringhouse.

Literacy Links: Readers With Special Needs. International Reading Association. <<http://www.reading.org/links/specialneeds.html>>. [Consulta: 13/03/2004].

Directori de recursos comentats pels especialistes de la International Reading Association sobre lectura i discapacitats.

National Adult Literacy Agency. <<http://www.nala.ie>>. [Consulta: 05/04/2004].

"NALA's mission statement: To ensure all adults with reading and writing difficulties have access to high quality literacy provision". Inclou una àmplia selecció de recursos. NALA participa

en el projecte europeu *European forum for adults with writing and reading difficulties* (http://www.nala.ie/euro/project_list.tpl?project=20030402125849).

National Council on Intellectual Disability (NCID). <<http://esvc001127.wic004u.server-web.com/aiid1.htm>>. [Consulta: 19/03/2004].

Portal oficial australià de serveis per a persones amb algun tipus de discapacitat. Aquesta mena de serveis (oficials o ONG) tenen una àmplia presència a Internet, però l'exemple australià és en molts aspectes modèlic: abraça des del vessant d'inclusió social (treball, aspectes legals i mèdics) fins a activitats de caràcter educatiu i cultural. Forma part del projecte australià *Community Sector On Line* (<http://www.coss.net.au>). Austràlia és un dels països que més normes i directrius ha creat (són comunes les traduccions del suec de normatives i articles de revisió sobre la lectura fàcil).

National Information Center for Children and Youth with Disabilities. Kidsource OnLine, Inc. <<http://www.kidsource.com/NICHCY>>. [Consulta: 19/03/2004].

Bon directori jeràrquic de recursos especialitzats vinculat al projecte *Kidsource OnLine* (<http://www.kidsource.com>), creadors d'aquesta selecció. Compilen també l'obra *A Guide to Children's Literature and Disability* (<http://www.kidsource.com/NICHCY/literature.html>), que inclou una selecció de materials bibliogràfics segons les diverses minusvalideses i un directori d'editorials que les publiquen.

National Library Service for the Blind and Physically Handicapped (NLS). Library of Congress. <<http://www.loc.gov/nls/>>. [Consulta: 13/03/2004].

Selecció d'eines i recursos de la Biblioteca del Congrés. Té un interès especial la selecció de recursos bibliogràfics. Entre altres eines ofereix l'OPAC adaptat de l'LC per a persones amb dificultats visuals.

Resources for Students With a Disability in Higher Education. Published by Disability Resource Centre, Deakin University, Geelong. <<http://www.deakin.edu.au/extern/rdlu/disresource.html>>. [Consulta: 28/02/2004].

Selecció de recursos en línia. Està vinculat al projecte interuniversitari nord-americà *Joint Equity Project for Students with a Disability*.

RFB&D Library. Recording for the Blind & Dyslexic. <<http://www.rfbd.org>>. [Consulta: 05/04/2004].

Un exemple de biblioteca digital adreçat a persones cegues i dislèxiques. Més de 93.000 títols disponibles en tota mena de suports i, òbviament, adaptats.

SIDAR. Fundación Sidar. <<http://www.sidar.org>>. [Consulta: 14/02/2004].

SIDAR (Seminario de Iniciativas sobre Discapacidad y Accesibilidad en la Red), és un projecte nascut l'any 1996 i incorporat al paquet de projectes del Real Patronato sobre Discapacidad (<http://www.rpd.es>), que té com a objectius (a l'Estat espanyol): "Estimular el disseny accessible (Diseño para Todos) en la Web i la presència de la discapacitat en Internet; estimular el intercanvi de informació i investigació, en parla hispana, sobre la evolució de les directrius, eines i normes d'accessibilitat en Internet; contribuir a la qualitat dels continguts de la Red, tant en l'ordre tècnic com en l'ètic i en el de l'estil; i promoure l'accés a la red per part de les persones amb necessitats especials". Cal recordar que la biblioteca del Real Patronato sobre Discapacidad, és a dir, el Centro Español de Documentación sobre Discapacidad (CE2D), és un referent ineludible per a qualsevol persona que vulgui fer consultes sobre el tema de la discapacitat (física i mental). La biblioteca disposa d'un formulari de consultes i SOD, o bé l'accés directe a la consulta dels seus fons bibliogràfics.

Normes, directrius, projectes, etc.

Nota inicial: podreu comprovar que la llista de normes, guies i directrius és força selecta i no es limita a la lectura fàcil. La raó és ben simple: totes aquestes normatives d'una manera o altra tenen present el problema de l'adaptació lingüística o l'adaptació de la lectura a persones amb diferents problemes de comprensió (tanmateix, altres qüestions com ara els serveis, els accessos i l'accessibilitat, discapacitat i Internet, dret a l'educació i informació, etc. , han d'estar recollides en una selecció de recursos d'aquesta mena). S'ha optat per enllaçar versions adaptades o guies en el cas de no disposar de versions electròniques completes en línia.

Bamber, Anthony. *Look up and learn: support for adult independent learners: guidelines for service delivery*. Library Association, 1992. <http://www.resource.gov.uk/documents/lookup_la_1992.pdf>. [Consulta: 13/03/2004].

La norma (publicada comercialment) emfatitza l'ús que en poden fer els bibliotecaris i els professionals de l'educació d'adults en la recerca de les eines pedagògiques més adients per a cada usuari potencial. Pretén establir uns criteris guia per a la creació d'un fons per a adults amb necessitats formatives i de lectura bàsiques, amb la detecció prèvia de les necessitats concretes dels nostres lectors. Encara està en venda amb el títol *Library Association Adult Independent Learning Guidelines for Libraries and Learning Resource Centres* (<http://www.addall.com/detail/1856040682.html>)

Canadian Guidelines on Library and Information Services for People with Disabilities. Approved by Executive Council, February 1997. <<http://www.cla.ca/about/disabils.htm>>. [Consulta: 05/04/2004].

Normes, amb un suport ampli de la legislació nacional, que parteixen d'un elemental principi d'igualtat (accés democràtic als recursos educatius, governamentals i informatius). Dividides en deu apartats bàsics (planificació, edificis, promoció, recursos humans, tecnologia adaptada, accessos, etc.), aquestes normes, de fet, funcionen més aviat com unes directrius absolutament obertes a cada situació particular.

Children and young people: Library Association guidelines for public library service. ALA, Youth Libraries Committee of The Library Association. 2nd ed. 1997. <http://www.resource.gov.uk/documents/chyp_la_1997.pdf>. [Consulta: 05/04/2004].

Cal no perdre mai de vista, quan parlem de directrius, normes i guies per a biblioteques públiques, que en la base de totes continuem trobant el Manifest de la UNESCO per a les biblioteques públiques (<http://www.ifla.org/VII/s8/unesco/catal.pdf>) i altres textos bàsics com ara *The public library service: IFLA/UNESCO guidelines for development* (<http://www.ifla.org/VII/s8/proj/publ97.pdf>). S'hi mostra una guia bàsica per a les biblioteques públiques i els serveis destinats a joves i infants, inclosa la promoció de la lectura i els "serveis especials" de lectura. Es complementa amb *Children's PLUS: a national standard for surveying children and young people in public libraries and the community* (http://www.resource.gov.uk/documents/chpl_cipfa_1997.pdf), pensada exclusivament per a infants (biblioteques públiques i escolars)

Comprehensive, Efficient and Modern Public Libraries: Standards and Assessment. Department of Culture, Media and Sport, UK. 2001. <http://www.culture.gov.uk/PDF/libraries_pls_assess.pdf>. [Consulta: 12/03/2004].

Caldria dedicar una atenció especial a l'apartat 22 d'aquestes normes angleses: "Públic a qui s'adreça".

DERAL (Distance Education in Rural Areas via Libraries). Unió Europea, Telematics for Libraries, 1998. <<http://www.cordis.lu/libraries/en/projects/deral.html>>. [Consulta: 05/04/2004].

El projecte pretén crear els recursos necessaris per a l'accés a la informació i l'educació dels

habitants de zones rurals i de muntanya, i incideix en el dret dels ciutadans a la informació i el deure de l'Estat a fer-la arribar en aquestes zones. Aquesta ressenya del programa publicada a la revista aragonesa *Tébede* (<http://www.redaragon.com/trebede/sep2000/articulo3.asp>) us pot ampliar i aclarir els continguts del programa europeu. Una de les revistes capdavanteres en educació a distància, biblioteques i alfabetització que podem trobar a la xarxa potser sigui *Journal of Library Services for Distance Education* (<http://www.westga.edu/~library/jlsde/jlsde1.1.html>).

Altres programes comunitaris relacionats:

BIBDEL: Libraries without Walls: the delivery of Library Services to Distant Users. <<http://www.cordis.lu/libraries/en/projects/bibdel.html>>.

CHILIAS: Children in Libraries: improving multimedia virtual library access and information skills, <<http://www.cordis.lu/libraries/en/projects/chilias.html>>. La Xarxa de Biblioteques de la Diputació de Barcelona participa en el projecte: <<http://chilias.diba.es/chilias2/lib/temes.htm>>.

Directives pour les documents faciles-à-lire. Compiled and edited by Bror I. Tronbacke. 1999. ISBN 90-70916-71-1 (French Translation of Professional Report No. 54). <<http://www.ifla.org/VII/s9/nd1/iflapr-59f.pdf>>.

Directrices para los Servicios Bibliotecarios dirigidos a Personas con Dislexia. By Gyda Skat Nielsen y Birgitta Irvall. Bajo los auspicios de la Sección de Bibliotecas al Servicio de Personas con Desventajas. ISBN 90-70916-88-6. (Spanish Translation of Professional Report No. 70). <<http://www.ifla.org/VII/s9/nd1/iflapr-76s.pdf>>.

Cal fer una atenció especial a la pàgina 14 de les directrius: estableixen metodologies i tipologies documentals per a persones dislèxiques que poden ser útils per a altres discapacitats similars.

“Directrius de serveis bibliotecaris per a adolescents”. IFLA. Section of Library for Children and Young Adults. *BiD: textos universitaris de Biblioteconomia i Documentació*, núm. 9 (desembre de 2002). [Consulta: 29-03-2004]. <<http://www.ub.es/biblio/bid/09ifla.htm>>.

“[...] cada biblioteca hauria de desenvolupar serveis per a adolescents com una part més dels seus serveis bàsics. Els serveis per al públic adolescent s’haurien de desenvolupar en el context dels serveis generals de la biblioteca i en cooperació amb altres institucions”. Podeu trobar el text complet de la directriu a IFLANet (<http://www.ifla.org/VII/s10/pubs/guidelines-es.pdf>).

“Directrius per a l’accessibilitat al contingut de pàgines web, versió 1.0”. World Wide Web Consortium (W3C). *BiD: textos universitaris de Biblioteconomia i Documentació*, núm. 6 (juny 2001). <<http://www.ub.es/biblio/bid/06w3cres.htm>>. [Consulta: 29-03-2004].

Aquestes directrius expliquen com crear contingut per al web accessible a persones amb discapacitats, i s’adrecen a creadors de contingut (autors de pàgines o dissenyadors de llocs web) i a creadors d’eines d’autor. L’objectiu principal d’aquestes directrius és promoure l’accessibilitat. Tanmateix, la seva aplicació facilita l’accés al contingut a tot tipus d’usuari, sigui quina sigui la plataforma de lectura usada (navegador web, lector de veu, telèfon mòbil, ordinador de cotxe, etc.) o les condicions de l’entorn de consulta (entorns sorollosos, espais mal il·luminats, mans ocupades, etc.). L’aplicació d’aquestes directrius també ajudarà els usuaris a trobar la informació d’una manera més ràpida dins el web. Les directrius no pretenen desincentivar l’ús d’imatges, vídeo, etc., sinó que expliquen com fer que el contingut multimèdia sigui més accessible a una audiència àmplia.

Directrius per a materials de lectura fàcil. Bror Ingemar Trombacke; versió catalana d’Àngels Massísimo. Barcelona: Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya, 1999. 46 p. (Eines per a la biblioteca; 1). ISBN 84-86972-10-8.

B. I. Trombacke, una figura bàsica del Centrum för Lättläst d'Estocolm, aconsegueix amb aquestes directrius dues característiques essencials: que siguin entenedores per a tothom i necessàries. És molt aconsellable la lectura de l'apartat 1 al 1.2.4 per centrar el discurs d'aquesta selecció i de les mateixes directrius. Disposeu d'una versió en línia de les directrius, publicada com a annex al treball *Materials de lectura-fàcil...* (<http://www.fbofill.org/php/publicacions/pdf/171.pdf>). [Consulta: 23/03/2004].

Draft Guidelines on Library Standards for People with Disabilities. State Library of Victoria (Australia), 2002. <<http://www.slv.vic.gov.au/slv/disabilities/standard/plan.htm>>. [Consulta: 05/04/2004].

Definició i objectius de la política de serveis per a persones amb discapacitats en una biblioteca australiana (el model és similar al ja citat de la National Library of Australia). Interessants, els criteris d'avaluació establerts.

Easy-to-Read: An Easy-to-Read Version of the Standard Rules on the Equalization of Opportunities for Persons with Disabilities. Nacions Unides, cop. Kitte Arvidsson and The Center of Easy-to-Read od Stockhom. 1998. <http://www.llstiftelsen.se/laddaned/UNstandeng.pdf>>. [Consulta: 14/03/2004].

Versió en línia completa de l'edició no venal editada per Nacions Unides. Es tracta, de fet, d'una traducció amb petites adaptacions de l'original suec.

Equal Opportunities Pack. Kent Early Years Development and Childcare Partnership's Equal Opportunities Policy, 2002. <<http://www.eydcp.com/eydcp/main.cfm?catid=214855>>. [Consulta: 23/03/2004].

El projecte *Development and Childcare Partnership's Equal Opportunities Policy* pretén estimular una sèrie de bones pràctiques per evitar la marginació social i promoure la inclusió social. Són moltes les directrius que intenten aportar eines per evitar la marginació en entorns informatius i educatius. Aquest en seria un bon exemple. Un altre, vinculat a les guies bàsiques de l'ALA, seria *Equal Opportunities Pack* (http://www.resource.gov.uk/documents/eqopp_la_96.pdf), de 1996, que planteja una guia de "bones accions" a les biblioteques per tal d'evitar la marginació cap a persones disminuïdes, seropositius, dones, estrangers, homosexuals, analfabets, etc. , i, per extensió, tots els grups socials que l'ALA defineix com a "grups amb necessitats especials". La guia lligaria amb els aspectes més ètics de la nostra professió. Enfocat només cap a persones amb alguna discapacitat física i psíquica, també hi ha el projecte irlandès *Library Access* (Chomhairle Leabharlanna, 2003), consultable a: <http://www.librarycouncil.ie/policies/Library%20Access.pdf>.

Guidelines for Library and Information Services for the Deaf Community Guidelines. ALA, 1996. <<http://www.ala.org/Template.cfm?Section=viewallbooks>>. [Consulta: 02/04/2004].

Disposem de la versió revisada que va elaborar la mateixa Biblioteca del Congrés de Washington per als seus serveis a les persones amb sordesa, ceguesa o altres tipus de discapacitat: *Revised Standards and Guidelines of Service for the Library of Congress Network of Libraries for the Blind and Physically Handicapped*, DRAFT, (Released February 15, 2004), consultable a: http://www.ala.org/ala/ascla/asclaiissues/revStandards_and_Guidelines_blind_handicapped.pdf. A títol d'exemple pràctic, podeu consultar *Effective Bibliographic Instruction for Deaf and Hearing-Impaired College Students* (Melanie Norton, Reprinted from Library Trends), consultable a: <http://www.rit.edu/%7Eeasi/lib/oppo6.htm>.

Guidelines for Public Libraries Promoting Literacy. Thomas Barbro, UNESCO, General Information Programme and UNISIST, 1993.

Normes vinculades al Programa general d'informació de la UNESCO per a la promoció de l'educació i l'alfabetització d'adults i minories socials. L'argument i el sentit d'aquestes normes el podeu trobar àmpliament explicat en el resum de les actes del Congrés *The Right to Read*

(Dublin, 1995).

Guidelines for library provision in the health service. LA, 1978. <<http://www.gp-web.net/HELICON/toolkit.pdf>>. [Consulta: 13/02/2004].

Esgotada comercialment. Només per a usuaris amb alguna discapacitat psíquica, podeu consultar *Suggested Principles for the Online Provision of Mental Health Services* (<http://www.ismho.org/suggestions.html>).

Guidelines for Library Services to Deaf People. 2nd Edition. IFLA, Section for Libraries Serving Disadvantaged Persons. Edited by John Michael Day, 2000. (Revised edition of Professional Report No. 24). <<http://www.ifla.org/VII/s9/nd1/iflapr-62e.pdf>>.

La versió australiana de les directrius -*Draft Guidelines on Library Standards for People with Disabilities* (<http://www.slv.vic.gov.au/slv/disabilities/standard/plan.htm>)- està citada en aquesta mateixa selecció.

Guidelines for Library Services to People who are Housebound. ALA, 1991. <http://www.resource.gov.uk/documents/hous_la_1991.pdf>. [Consulta: 02/04/2004].

La versió completa de la norma és distribuïda per la mateixa ALA. Podeu consultar una breu introducció a la guia elaborada per MLA l'any 2004.

Library and information services for visually impaired people: national guidelines. LAP, 1996.

En línia, podeu consultar el manual basat en la directriu *Library Services for Visually Impaired People: a Manual of Best Practice* (<http://bpm.nlb-online.org>), distribuït per la National Library for the Blind, UK. En la mateixa línia, però específicament per a nens amb problemes visuals i cecs, l'IFLA establí el projecte de treball *National Library Services to visually impaired and other print handicapped children* (<http://www.ifla.org/IV/ifla65/papers/003-121e.htm>).

Lineamientos para los Servicios Bibliotecarios para Personas Sordas. IFLA, 2000. Edited by John Michael Day. (Spanish Translation of Professional Report No. 62). <<http://www.ifla.org/VII/s9/nd1/iflapr-64s.pdf>>. [Consulta: 02/04/2004].

Versió en castellà de la norma per a persones sordes de la Secció IFLA al Servei de les Persones Desavantatjades. Les directrius incideixen especialment en dos apartats: col·leccions i serveis.

Reglas Básicas de las Naciones Unidas para Igualar las Oportunidades y los derechos de las personas discapacitadas. UNESCO, 1996 (?). <http://www.unesco.org/education/uie/confintea/pdf/8d_span.pdf>. [Consulta: 12/02/2004].

Podeu consultar-ne l'adaptació de Daniel Calin al francès, anotada i comentada a: <http://daniel.calin.free.fr/internat/ruec1993.html>. Recordeu que l'aspecte de la no-discriminació a persones amb qualsevol mena de discapacitat o minusvalidesa està àmpliament recollit en els textos legals: Tractat d'Amsterdam (article 13); Constitució espanyola (article 48); Ley 51/2003, de 2 de diciembre, de igualdad de oportunidades y no discriminación y accesibilidad universal de las personas con discapacidad; i a les Normes generals de les Nacions Unides.

Standard Rules on the Equalization on Opportunities for Persons with Disabilities. United Nations, Division for Social Policy and Development. <<http://www.un.org/esa/socdev/enable/dissre00.htm>>. [Consulta: 12/02/2004].

Disponible també la traducció al castellà: *Normas uniformes sobre la igualdad de oportunidades para las personas con discapacidad* (<http://www.un.org/esa/socdev/enable/dissre0.htm>). La introducció a la norma ens diu: "Tal vez sea necesario prestar especial atención a grupos tales como las mujeres, los niños, los ancianos, los pobres, los trabajadores migratorios, las personas

con dos o más discapacidades, las poblaciones autóctonas y las minorías étnicas. Además, existe un gran número de refugiados con discapacidad que tienen necesidades especiales, a las cuales debe prestarse atención”.

Statement on Library Services for People with Disabilities. The Australian Library and Information, 2001. <<http://www.alia.org.au/policies/disabilities.html>>. [Consulta: 02/04/2004].

“The Australian Library and Information Association adopts in principle the right of people with a disability to equitable access to information through all library and information services, and promotes the observation of current Commonwealth, state and territory disability discrimination legislation. ”

Algunes publicacions

Las Bibliotecas asociadas y el desarrollo de la comunidad. Seminar of the Iberoamerican Network of UNESCO Associated Libraries (UNAL). Cienfuegos (Cuba), 1996. <<http://unesdoc.unesco.org/images/0011/001126/112643so.pdf>>. [Consulta: 01/04/2004].

El seminari revisa un bon plec d'experiències associades a l'alfabetització i a la promoció de la lectura. Visions diferents amb una mateixa necessitat a tot arreu.

Boletín del Real Patronato sobre Discapacidad. <<http://www.rpd.es/bolrp.htm>>. [Consulta: 05/03/2004].

Cal tenir en compte que es tracta d'una publicació de revisió científica, més relacionada amb els processos i avenços científics en el camp dels estudis sobre les discapacitats que no pas amb temes d'inclusió, educació o cultura.

IFLA. *Section of Libraries for Children and Young Adults Newsletter* (2000-2003). <<http://www.ifla.org/VII/s10/scl.htm#3b>>. [Consulta: 05/04/2004].

Butlletí de notícies i activitats de la secció de l'IFLA especialitzada en serveis per a nens i joves. També està disponible en línia l'anuari de la Secció (<<http://www.ifla.org/VII/s10/annual/ann2003.htm>>).

IFLA. *Section of Libraries Serving Disadvantaged Persons Annual Report* (1994-). <<http://www.ifla.org/IV/ifla61/slidis94.htm>>. [Consulta: 05/04/2004].

Resum d'activitats de la secció especialitzada de l'IFLA.

Keselman, M. *IFLA Working Group on Literacy Final Report*. Submitted to the IFLA Professional Board, 1999. <<http://www.ifla.org/VII/s33/news/finalrpt.htm>>. [Consulta: 08/03/2004].

Resum d'activitats del grup específic de l'IFLA.

Nosotros: Boletín informativo mensual. Fundación ONCE. <<http://www.discapnet.es/Discapnet/Castellano/Nosotros/default.htm>>. [Consulta: 04/03/2004].

A títol d'exemple, disposeu d'una publicació per a persones amb problemes de visió diversos. Existeixen altres versions en diferents suports. Vegeu altres revistes especialitzades (discapacitat, associacionisme, treball, etc.) a la selecció de DiscapNet sobre publicacions electròniques (<<http://www.discapnet.es/Discapnet/Castellano/Otros+medios/Prensa/Prensa1.htm>>).

Noticias de Inclusion International. Canadian International Development Agency (CIDA). <http://www.inclusion-international.org/InclusionOLD/News/News_30/30_espanol_outer.pdf>. [Consulta:

04/03/2004].

Seminar Easy-to-Read: people running their own businesses in Birmingham, 29th March, 2004. <<http://www.charitynet.org/~ndt/events/BussER.htm>>. [Consulta: 05/04/2004].

Informació sobre el seminari (l'any 1989, el mateix seminari, realitzat a l'Haia, va marcar la continuïtat d'aquests seminaris especialitzats, molt lligats també a temes d'alfabetització).

SIDOR: Lattlasta Nyheter. Centrum för Lättläst. <<http://www.llstiftelsen.se/mallar/8sidornyforasp5UPP.asp?dagid=730>>. [Consulta: 08/03/2004].

Una de les poques publicacions periòdiques existents en el mercat, obra, òbviament, de la Fundació Sueca per a la Lectura Fàcil (Centrum för Lättläst). Es tracta d'un butlletí de notícies, actualitat cultural, esportiva, literatura (lectura), etc. , adaptat per a les persones amb discapacitat. S'edita només en suec i, al marge de l'edició electrònica, teniu l'opció de rebre gratuïtament el butlletí en paper si ompliu un formulari de sol·licitud. Podeu consultar el catàleg de publicacions del mateix centre també en línia.

Solidaridad Digital. <<http://solidaridaddigital.discapnet.es/paginas/indice.htm>>. [Consulta: 12/03/2004].

Publicació periòdica sobre l'entorn associatiu i notícies relacionades amb les discapacitats físiques i motores.

Algunes lectures

Aiex, N. K. *Bibliotherapy*. ERIC Clearinghouse on Reading, English, and Communication Digest, 82. <http://www.ldonline.org/ld_store/bibliotherapy/eric_digest82.html>. [Consulta: 14/03/2004].

L'article revisa l'ús dels llibres com a eina terapèutica amb persones que tenen dificultats físiques, mentals i d'integració social, i en proposa algunes mesures pel que fa a l'aplicació.

Belzer, A. "I Don't Crave to Read: School Reading and Adulthood". *Journal of Adolescent & Adult Literacy*, 46 (2), p. 104-113. <http://www.reading.org/pdf/JAAL_belzer.pdf>. [Consulta: 05/04/2004].

L'article revisa diferents experiències fetes als Estats Units sobre l'alfabetització d'adults i les seves tècniques.

Centrum för Lättläst. "Els representants de la lectura: un model que dona oportunitats a persones amb limitacions per a la lectura". *BiD: textos universitaris de Biblioteconomia i Documentació*, núm. 4 (juny 2000). <<http://www.ub.es/biblio/bid/04centru.htm>>. [Consulta: 29/03/2004].

"[...] L'article descriu un model de treball per tal d'oferir suport individual a grups de lectura formats per persones amb greus dificultats per llegir, especialment aquelles amb limitacions intel·lectuals. Aquest model ha estat provat amb èxit a Suècia entre persones que pateixen demència i discapacitats psíquiques. S'hi presenta l'experiència sueca, documentada, referida a la necessitat de bibliografia 'de lectura fàcil' i de suport personalitzat que ha permès a aquests grups d'establir uns hàbits de lectura permanent."

Cookson, J. ; Rasmussen, L. "Digital Talking Books: Developing a User Interface", presented at Technology and Persons with Disabilities sponsored by the Center on Disabilities, California State University, Northridge, March 2001. <<http://www.csun.edu/cod/conf/2001/proceedings/0030cookson.htm>>. [Consulta: 23/03/2004].

L'article revisa les possibilitats tècniques dels audiollibres (enregistraments sonors) aplicades a algunes discapacitats i revisa alguns projectes ja duts a terme als Estats Units.

Coombs, N. "Electronic Access to Library Systems for Users with Physical Disabilities". Reprinted from *Public-Access Computer Systems Review*, 1 (1), (1990), p. 43-47. <<http://www.rit.edu/%7Eeasi/lib/oppo5.htm>>. [Consulta: 23/02/2004].

Descripció, amb exemples, del projecte *Libraries Without Walls* (<http://lib-www.lanl.gov/lww/welcome.html>) d'integració de recursos per a persones amb minusvalideses (projecte creat per Los Alamos Laboratory Library).

Eklindh, K. "Nueva ruta hacia la inclusión". *EuroNews on Special Needs Education*, 10. <<http://www.european-agency.org/publications/euronews/10/EuroNews%2010%20-%20Spanish.pdf>>. [Consulta: 23/02/2004].

Número especial d'*EuroNews* que analitza els programes d'inclusió social, com ara les "Reglas básicas de igualdad de oportunidades para personas con discapacidad" de 1993 (<http://www.mintra.gob.pe/destacados/pio.pdf>), el Projecte de llei de no-discriminació de les persones amb discapacitat (*Boletín de las Cortes Generales*, 152-1, BOE, Ley 51/2003, de igualdad de oportunidades) i altres textos normatius o legislatius similars.

Hilton-Chalfen, D. "Information Technology, Campus Libraries, and Patrons with Disabilities: Emerging Issues and Access Strategies", reprinted from *Educom Review*, (Nov/Dec 1993). <<http://www.rit.edu/%7Eeasi/lib/oppo2.htm>>. [Consulta: 05/04/2004].

Alguns exemples pràctics de l'adaptació de recursos, serveis, espais i eines bibliogràfiques als usuaris de col·legis majors i biblioteques universitàries.

"Informática y discapacidades". *Novática*, nº 136, (1998). <<http://www.ati.es/novatica/1998/136/nv136sum.html>>. [Consulta: 05/04/2004].

Versió electrònica del monogràfic que la revista *Novática* va dedicar a l'accessibilitat a les TIC per a persones amb discapacitat. Tenen un interès especial els articles que revisen les normes tècniques existents en el mercat. En la mateixa línia, és recomanable l'article següent: Pérez Alonso, Beatriz: "Una red sin barreras. Internet y las personas con discapacidad sin barreras". *iWorld* (1997). <<http://www.idg.es/iworld/articulo.asp?id=28874&sec=iworld>>.

Irvall, Brigitta. "Library Services to Institutions for the elderly in Sweden". *68th IFLA Council and General Conference*, August 18-24, 2002. <<http://www.ifla.org/IV/ifla68/papers/015-121e.pdf>>. [Consulta: 05/04/2004].

La ponència ens podria servir de model de les variades experiències que en matèria de lectura fàcil es duen a terme a les biblioteques sueques.

Mayol, Carme; Salvador, Eugènia. *Materials de lectura-fàcil: anàlisi, directrius internacionals i proposta per a elaborar aquests materials a Catalunya*. Barcelona: FUS, Grup de Fundacions, 1999. (Finestra oberta; 8). <<http://www.fbofill.org/php/publicacions/pdf/171.pdf>> [Consulta: 05/04/2004].

Segurament, un dels punts de partida bàsics sobre el tema de la lectura fàcil en català. Carme Mayol, impulsora d'aquests treballs a Catalunya, i E. Salvador fan un repàs de les directrius internacionals i plantegen accions concretes. Repassen, d'una banda, tots els aspectes legals i normatius que cal tenir en compte, associacions i organismes implicats, conceptes bàsics, exemples aclaridors, etc. de bones pràctiques i lectura bàsica. Molt més divulgatiu (la divulgació és una eina que C. Mayol ha dominat sempre) és l'article "Concepto de lectura fàcil y tipología de usuarios". *Educación y Biblioteca*, nº 136 (2003), p. 76-80, o l'article "Lectores con discapacidades físicas y mentales", presentat a les Jornadas de Bibliotecas Infantiles y Escolares (<http://www.fundaciongsr.es/publicaciones/frames.htm>).

Mayol, Carme. "Informe de la secció de l'IFLA *Libraries serving disadvantaged persons*, (Barcelona, 2-4 de març de 1998)". *BiD: textos universitaris de Biblioteconomia i Documentació*, núm. 1 (1998).

<<http://www.ub.es/biblio/bid/07mayol.htm>>.

Resum d'activitats de la secció a la trobada feta a Barcelona. També disponible, de la mateixa autora, l'informe de la trobada feta a Boston l'any 2001.

Miller, K. "The National Library and the National Strategy for the Integration of Persons with Disabilities". *National Library News*, 28 (7/8) (July/August 1996). <<http://collection.nlc-bnc.ca/100/202/301/nlnews/nlnews-h/1996/0708/2807e-05.htm>>. [Consulta: 13/03/2004].

L'article descriu la política nacional d'integració de serveis, recursos i infraestructures per a persones amb alguna discapacitat física o psíquica.

Quintero, Mª Victoria: "La accesibilidad: un nuevo estándar para la industria informática". ATI. <<http://www.ati.es/informatica-y-discapacidades/quinteiro1.html>>. [Consulta: 14/03/2004].

El document exposa algunes consideracions sobre l'accessibilitat de les tecnologies de la informació, i defensa la necessitat que els professionals informàtics les considerin urgentment com un nou estàndard.

Rosenschöld, L. ; Rosenström, L. "A Rewarding Encounter - Mentally Handicapped Adults Make Acquaintance with the Easy-to-read Book and Newspaper". *IFLA Conference*, 1994. <<http://www.ifla.org/IV/ifla60/60-rosl.htm>>. [Consulta, 29/03/2004].

"The article describes mentally handicapped persons' great need of books and news and the easy-to-read publications in Sweden. The key role of the environment as a factor influencing reading is discussed as well as a project the purpose of which is to try to increase mentally handicapped persons' access to books and news through reading representatives. The project was pursued in close cooperation with the libraries. "

Salaberría, R. "La función educativa de la biblioteca pública". <<http://www.fundaciongsr.es/bp/bp06.htm>>. [Consulta: 05/04/2004].

"[...] La biblioteca pública puede ser un elemento muy importante en políticas de educación ciudadana sobre muchos ámbitos que conciernen (y van a concernir más) a la sociedad española: sida, poblaciones inmigrantes, biotecnología, relaciones Norte-Sur. "

Trombacke, B. I. "Easy-to-Read - An important part in reading". *IFLA Conference*, 1996. <<http://www.llstiftelsen.se/laddaned/fightillit.pdf>>. [Consulta: 23/02/2004].

Definicions bàsiques sobre la lectura fàcil i alguns termes relacionats: accés democràtic i igualitari a la informació i als recursos d'informació, analfabetisme, biblioteques i discapacitats, etc. En la mateixa línia informativa podeu consultar l'article del mateix autor: "The publishing of Easy-to-read in Sweden", National Library of Australia, 1993 (<http://www.llstiftelsen.se/laddaned/easysweden.pdf>). Un altre exemple curiós: la bibliografia sueca i en general nòrdica sobre lectura fàcil té traduccions disponibles en diverses llengües amb presència a la xarxa, també en japonès, com a part de la bibliografia disponible en línia de la Japanese Society for Rehabilitation of Persons with Disabilities -JSRPD- (<http://www.dinf.ne.jp/doc/japanese/access/easy/sweden.htm>).

Trombacke, B. I. *Reading as tool for social education and easy-to-read as a tool for social integration*. UNESCO, 1999 (?). <<http://www.unescocat.org/bib/pdf/tronbacke.pdf>>

Una declaració de principis del director de la Easy-to-Read Foundation sueca d'allò que hauria de ser la lectura fàcil i l'entorn normatiu en què es mou.

Slani, M. "Submission to Forum on Library Services for People with Disabilities". *Forum on Library Services for People with Disabilities*, National Library of Australia, 1999 (?). <<http://www.nla.gov.au>>

[initiatives/meetings/disabilities/narkaling.html](http://www.epa.nsw.gov.au/corporate/dap2002to05.htm)>. [Consulta: 23/03/2004].

La mateixa National Library of Australia té obert el projecte *Disability Action Plan 2002-05* (<http://www.epa.nsw.gov.au/corporate/dap2002to05.htm>), un extens pla d'acció sobre els projectes nacionals d'integració de discapacitats (en són una evidència els diferents congressos que s'han fet especialment relacionats amb temes d'adaptació lingüística, com ara: "The Right to read: publishing for people with reading disabilities: a National Library of Australia Seminar", 17-18 May, 1990.

"Survey of provisions for disabled users of Museus, Archives and Libraries". Solon Consultants, 2001. <<http://www.resource.gov.uk/action/learnacc/solon00.asp>>. [Consulta: 12/03/2004].

"[...] The report identifies areas where advice, information and training are needed in the three sectors to meet the requirements of all disabled people in an integrated and inclusive way. For exemple, it is clear that there is too great an emphasis on physical access issues, with two potentially negative effects. "

